

Kjartans Víkingur
kostar landstýrinum
600.000 kr. árliga!

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNADUR

BROÐRALAG

NR. 65.

LEYGARDAGIN
7. SEPT. 1963

36. ÁRO.

Fordar Havnar Arbeidsmannafelag vatnveitingini?

Ósemjan fyri gerðarrætt

Ósemjan millum byggifelagið Phil & Son, sum skal gera vatnverkið í Havnardali og Arbeidsmannafelagið verður nú avgjort við gerðarrætti, sum verða skal í København leygdagin 13. september.

Tað er Arbeidsgvarafelagið sum innstevnt hevur.

Tætan stóðst av, at byggifelagið ikki hevði lokið tær treytir, ið fyriskrivaðar vóru, og harafturat verða tey krøv, sum Arbeidsmannafelagið setur viðvíkjandi flyting av arbeidfólki o. s., av tí at byggplássið liggur so langt frá Havnin: 6 km., ikki er honereraði.

ÚTVARPIÐ EFTIR ARBEIDSMANNAFELAGNUM

Hóskvaldið hevði Útvarpið tey tíðindi, at tað herviliga vatnrotið, sum Havnar býur nú á eftir í hevur liðið undir, og sum stendur við og versnar, nú kemst av, at Arbeidsmannafelagið í Havn fordar fyri at byggingin av vatnbrunninum kann fara fram!

Soleiðis skilti so lurtarin tað marghættliga málberingina hjá útvarpstjóranum.

Hesin, ikki so sjáldan tendenti-

osi tíðindaberi, útvarpið, dugtur ikki væl at skilja imillum hvat eru óheft tíðindi og ikki.

Tá útvarpið ber fram tíðindi, sum t.d. hesi, at ein gerðarrættur skal gera úrskurð um trætumál millum Havnar Arbeidsmannafelag og Arbeidsgvarafelagið, so er tað dekan og avgjort, ja navst, at leggja Arbeidsmannafelagið undir at vera orsök til vatnrotið í Havn.

Vit vita sjálvandi ikki hvør úrskurðurin hjá gerðarrættinum verður, men verður hann so, at Arbeidsmannafelagið hevur rættin, so verður áhugavert at hoyra útvarpið, sum tá fer at siga lurtarunum frá, at tað ikki er Arbeidsmannafelagið, sum hevur skuldina fyri vatnrotið í Havn, men.....

TÍÐINDI VIÐ HALVUM SANNLEIKA

Tað er heldur ikki beint, tá sagt verður, at byggingin av brunnum í Havnardali skuldi byrja 20. juli.

Var tað rætt, so segði útvarpið, at byggifelagið Phil & Son skuldi fara undir at gera vatnbrunnin, tá alt tað fyriðikandi arbeiði varð

liðugt, so sum gerð av 800 metra vegi o. a. Herafturat kemur, at aðrir týðandi tættir í hesum, sum spurningurin um tóku av lendi, sum vatnverkið kemur at krevja, ikki var greiddur. Her er talan um stórt lendi, ið ikki kostar býráðnum smápening. Tað er einki komið fram um hetta. Hvat kostaði hetta eftir avtaluni, sum tá segðist at fyriliggja, og eftir sáttmálanum sum stutt síðan er gjordur?

Eisini um hetta átti útvarpið at sagt lurtarunum frá — ikki bara fola eina einstáttaða ábyrgd við at leggja eftir Arbeidsmannafelagnum, ella bert endurgeva privatu meiningarnar hjá útvarpstjóranum — tað gjørdi einki um tær vóru eitt sindur færri í mongum føri.

VATNVERKIÐ VERÐUR VERULIGA VÆL DÝRARI ENN UPPLYST ER — OG ALMENT ÚTBODIÐ

Tá vatnverkið varð útbodið, vóru sum sagt ikki allir tættir í samband við verkið uppi.

Tá gerast skal ein vatnbrunnur, (Framhald á 3. síðu)

Sofus Holmsund í Froðba 80 ár

Ein av okkara seggum!

Tað kann av sonnum sigast um Sofus hjá Andras í Froðba.

So rankur sum eitt ljós enn. Kæti og livshugurin lýsur av honum. Er nakar á floti, so er tað hann. Áttatíðirni merkja hann ikki.

Og fiskiklógv er hann sum fáur. Altíð við teinum nýggjastu greiðum. Snelluna og runddorgta handfer hann sum var hann unglingi.

Bráður og snarpur til handa. Men ikki minni fimur og snarpur

í orðum. Hann skal vera góður, ið hann verður svar skyldugur, annaðhvørt tað er í politikki ella í skemti.

Sum útroðramaður, fiskimaður ella langfaramaður og innanoyggjasigari er hann »autoritetur« og illur at taka í leikum.

Og vit skilja væl, at støða hansara er henda, so vel at sær komfn hann er og framúr evnagóður og skilagóður.

Neyvan fingið prestahondina á høvdið fór hann at balast á sjónum. Og hann hevur kumpassin runt sum sjómaður, fiskimaður v'ð sluppum og øðrum skipum. Ikki so fá ár sigði hann við skipum hjá gomlu Mortansonar handinum. Streyt og farleiðir innan sum uttanoyggja eins og fiskileiðir og mið kennir hann sum fáur fyri ikki at siga sum eingin annar.

Nú er sjálvandi mesti parturin av livsins firði rógvin, um tað minni enn so kann verða sagt um hann, at áttati er »støvnsins ár«. Tí hann er sum sagt líka fúsar enn at sekja sjógvin. Hann var soleiðis á útroðri dagin fyri áttatíðardag, og hann var eisini tí dagin eftir veitsludagin.

Veislu helt hin gamli. Hóstið var at kalla allan dagin av vitjandi um. Blíðskapurin var ófórur. Har treyt ikki.

Vit vóru har úti við og funnu hann sitandi kátan og skemtanð millum børn og abbaðarn og langabbaðarn í stórum tali: »Og eg skal siga tygum,« helt hann, »at eg eri ikki langt frá at verða oldabbi. Og tað er tí ikki lógið, at hýrunin er góður.«

Og tá ið hann varð spurður, hvar hann fleyt politiskt, svaraði hann:

»Hvat kann ein fiskimaður og arbeidmaður, hvat ið eg havi verið alt mitt liv, vera annað enn hoyrandi politiskt til arbeidara-flokk, sosialistarnar. Tað havi eg verið alla mína tíð. Eg var ein millum teirra, sum fyrstu ferð vóru við Dam til politiskan fund í Hvalba.

Stríðið hevur gingið. Men nú fór á glíð, serliga hesi bæði seinastu árin. Tað skráp á hondum við stýrinum hesa ferð. Men tað var ikki rætt, tí fólk ið hevði valt okkara flokk at halda fram. Eg trúgvi, at tað verður hjá okkum sum Gerhardsen væntaði við komandi val í Noregi. Fólk ið vil tað gera tað ómøguligt hjá stórmannaflokkum at rotta seg saman allir sum ein, fyri at fella javnaðar. (Framhald á 2. síðu)

Vóru teir skelkaðir?

EG VEIT IKKI NAKAÐ LANDSTÝRIÐ HAVA LATIÐ EITT SO GOTT BÚGV AV HONDUM SUM SEINASTA LANDSTÝRIÐ LEGDI FRÁ SÆR TIL SJÁLSTÝRISLANDSTÝR- ID.

Eingin skilti, hvussu ið tað bar til, at samgonguflokkarnir gamla sjálvstýrið og sambandið, bóru seg undan at halda fram í stjórnar-samarbeiði við javnaðarmenn.

Allir trigger flokkarnir agtæraðu jú framanundan vali fyrr framhald: av gamla landstýrinum.

Og fólk ið gav seinasta landstýrinum viðhald og álitsvættan við at geva tí meirlutan aftur.

Javnaðarflokkurin bjóðaði sambandnum og gamla sjálvstýrinum framhald av samarbeiðinum. Men tað var sum sambandsmenn høvdu fingið tilkan skelk, at teir høvdu helraðslu fyr; framhaldi við javnaðarmenn. Sjálv loysingir ræddi sambandsformannin ikki: so nógv sum javnaðarmenn, ið hann skyldaði fyr; at vera orsök til miss in av tí eina sambandsmanninum. Og gamla sjálvstýrið var ikki betri hjrt enn sambandið.

Og so hendi tað, ið eingin hevði væntað, at eitt landstýrið sum hevði útið meiri enn nakað annað landstýri, og sum vann valrót og fekk fólksins álit av nýggjum,

skifti ham sína millum og lat landsins stýri í hendurnar á einum loysingarstýri, hóast ikki bara sambandsmenn og javnaðarmenn, men eisini gomlu sjálvstýrsmenn vóru farnir til vals imóti loysingini.

Gamla sjálvstýrsmenn, ið tókust til valið at eiga bara ein figginda, ið var folkaflokkurin, situr nú á hógind hjá hesum flokki og kappast við hann um at vera raskari loysingarmenn enn tjóðvelsmenn.

Niels Winther Poulsen, sum vit hundrað ferðir hava hoyrt breiða seg um, hvussu skaðiligur folka-flokkurin var, stendur nú sum ein sannur yvirleypari og svikjart av øllum tí, sum hann áður hevur prædikað her hjá okkum. Maður, ið ber seg soleiðis at, kann ikki annað enn missa álitid, og tað hevur hann gjørt her. Skopungum kemst hann hava givið seg og alt livsmál sitt upp — og fyr; hvat?

Tað er rætt, at sjálvstýrið hevði sitið í tveimum landstýrum undan seinasta landstýri við javnaðarmenn á odda, og at hesar báðar landstýrisperiodurnar vóru tær soltnastu í Føroya søgu. Í hesum báðum landstýrinum høvdu sambandsmenn eisini sitið. Og menn vilja vera við, at bæði gamla sjálvstýrsmenn og sambandsmenn liðu undir óttanum fyri, at fólk ið fór at geva javnaðarmennum heiðurin sum teir initiativtakandi í tí velduga framburðararbeiði, sum seinasta landstýrið avrikaði, tí spurt var, hvi tað var so oyði í (Framhald á 2. síðu).

Ein lítil uggi frá »sjálvstýris-landsstýrinum«

Gera vit okkum eina heildarmynd av avreksverkum »sjálvstýrislandsstýrisins« hevur hetta einki avrikað uttan smávegis stuðul til fiskivinnuna og »hekkane« av prívíðbótini til útroðramennimmar báðar ógyliga ivasamar ábøtur.

Nú kann ein siga, at hetta er nóg so lítið at takka »sjálvstýrislandsstýrinum« fyri, tí teir hava útvegað nógvan pening til landið; men hetta er veruliga ikki teimum at takka fyri, tí hvørt oyra av teimum miljónunum, ið nú koma til landið var greitt ella komið væl ávegis, meðan P. M. Dam sat sum lögmaður. (Vit minnst, hvussu teir speiðu 60 miljónargrunnin og hvussu teir søgdu P. M. Dam koyra landið á húsagang, tá hann útvegaði tær 20 miljónirnar, harav

hetta stýrið hevur biðið um av-lópið — 11 milj. kr.)

Annars eru fruktirnar av hesum landstýrinum m. a. hesar:

Figgjarlógin vaksin við 6 milj. kr. Skatturin hækkaður í stórum.

Tollurin hækkaður í stórum.

Umsetingargjaldið hækkað við 25 pst.

20 oyra eyka bensingjald, o.s.fr. Og, so hava vit fingið »nýtt« vaktarskip, »Vikingur«, men tveir trytur honum hinar STERKU KANÓNIRNAR.

GRØNLENDAR FÁA MEIRI LØN

1. september komu nýggju arbeid- og lonarsáttmálarnir í gildi í Grønlandi. Umframt lonarhækkingar eru ábøtur gjørdar viðv. fritíðarlønini og sjúkralonarskipanini.

Lónarumráðingarnar eru farnir fram millum grønlandsku arbeidara-felagini, umboðað av formanninum Ódák Olsen og Risgaard Knudsen, skrivara í LO (De samv. fagforbund) og hinumegin grønlandska landshovdingin og handilsspektorin í Godthaab.

Teir ófaklerdu arbeidarnar vunu 6 oyru meira um tíman. Frá 1. april komandi ár fáa allir arbeidarnar eina lonarhækking uppá 15 pst.

Í nýggja lonarsáttmálanum eru munandi ábøtur bæði hvat viðvíkri fritíðarlønini og sjúkralonarskipanini.

Danski umboðsmaðurin fyri arbeidarnar sigur m. a.: »Erlitini eru sum heild hampulig. Skitsuppskotini frá Grønland-nevndini frá 1960 gjørdu sikk til, at vit vunu so væl. Serstakliga á smáplássunum verður nýggja lonarskipanin av stórum týðningi.«

Stórvingin gáva

Á ársfundinum hjá tí danska »Smede- og maskinarbejderforbunde, sum telur einar 70.000 limir, varð avgjort at lata 200.000 kr. til sosialdemokratisku bløðini í Danmark og 150.000 kr. til danska javnaðarflokkin.

Formaður í hesum mikla fakfelag er folkatingsmaðurin Hans Rasmussen, sum eisini er næstformaður í javnaðarflokkinum.

Flokkur skiftir navn

»VENSTRE« hevur verið navn ið á Danmarkar næststørsta flokk; men nú verður hann at fáa navna-broyting.

Teir eru í ferð við at gera nýggja stevnuskrá, sum 80 mans hava tykist við í tvey ár. Á næsta landsfundi skal henda stevna endaliga víðgerast og samstundis er boðað frá, at flokkurin skal hava nýtt navn:

»VENSTRE, DANMARKS LIBERALE PARTI.